

תמוז תשע"ט

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

המפגש בין בועז לרות בשדה - חלק ב

למגילת רות (על פי שיעורים של ד"ר יעל ציגלר)

1. רות ביז-יט:

וּתְלַקֵּט בַּשָּׂדֶה עַד הָעֶרֶב וּתְחַבֵּט אֶת אֲשֶׁר לַקֵּטָה וְיְהִי כַּאֲיִפָּה שְׁעָרִים. וּתִשָּׂא וּתְבֹאָה הָעִיר וּתִרְאֶה חֲמוּתָהּ אֶת אֲשֶׁר לַקֵּטָה וּתּוֹצֵא וּתְתֵן לָהּ אֶת אֲשֶׁר הִוְתָּה מְשֻׁבָּעָה. וּתֹאמֶר לָהּ חֲמוּתָהּ אֵיפָה לַקֵּטָת הַיּוֹם וְאַנָּה עֲשִׂיתִי יְהִי מִכִּירְךָ בְּרוּךְ.
2. מלבי"ם (רות ב יח):

"וּתִרְאֶה חֲמוּתָהּ, רְצוֹנוֹ לומר שראתה ותמהה על זה כי היה שלא כדרך לקט הנאסף ביום אחד, נוסף לזה שנתנה לה מה שהותירה משבעה"
3. מלבי"ם (רות ביט):

"איפה לקטת כל היום? שהוא תמוה על רוב הלקט. ואנה עשית? שבהכרח עשית איזה פעולה אצל איש שלכן נתן לך לאכול כי אין נותנים אוכל ללוקטי הלקט"
4. רות זוטא ב יח:

כיוון שראתה חמותה נתייראה אמרה "חס ושלום נדבקה לפריצים
5. רות ביט:

וּתְגַדֵּל לְחֲמוּתָהּ אֶת אֲשֶׁר עָשָׂתָה עִמּוֹ וּתֹאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בְּעַז.
6. רות בכ:

וּתֹאמֶר נְעָמִי לְכַלְתָּה בְּרוּךְ הוּא לֵה' אֲשֶׁר לֹא עָזַב חֲסִדּוֹ אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמֵּתִים. וּתֹאמֶר לָהּ נְעָמִי קְרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגְּאֻלָּנוּ הוּא.
7. מלבי"ם (רות בכ):

תחילה נתנה לו ברכה אשר לא עזב חסרו את החיים כי הבינה שעשה זאת לפרנס על ידי כך בכבוד... ואת המתים כי הבינה גם כן שיעשה חסד עם המתים על ידי יבום שבזה יעשה טובה לנפש המת. ופרשה דבריה... כי קרוב לנו האיש, ועל כן עושה חסד עם קרוביו החיים... מגואלנו הוא, והגואל צריך הוא ליבם שבזה יגאל נפש המת לבל ימחה שמו מישראל
8. רות א ח:

יעשה [קרי: יעש] ה' עִמָּכֶם חֲסֵד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם הַמֵּתִים וְעִמָּדִי.
9. בראשית כד כז:

"וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ ה' אֱ-לֹהֵי אֲדֹנָי אַבְרָהָם אֲשֶׁר לֹא עָזַב חֲסִדּוֹ וְאַמְתּוֹ מֵעַם אֲדֹנָי"
10. רות בכ-כא:

וּתֹאמֶר רות המואביה גם כי אמר אלי עם הנערים אֲשֶׁר לִי תִדְבְּקִין עַד אִם כָּלוּ אֶת כָּל הַקְּצִיר אֲשֶׁר לִי.
11. רות רבה ה יא:

ותאמר רות המואביה גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין עד אם כלו את כל הקציר אשר לי.
12. מלבי"ם (רות בכ-כא):

רק באשר היא היתה מואביה, ושם אין מתרחקים מן הנערים, לא הבינה לדייק בדבריו, וחשבה שכונתו שתדבק עם אנשיו, שהנערים היו עיקר אצלה, שחשבה שאחד מהם ישא אותה [ועל זה קראה המואביה כי בת ישראל היתה מבינה ... אבל נעמי הבינה בשכלה שלא טוב שתדבק עם הנערים רק עם הנערות הקוצרות, ותאמר טוב בתי כי תצאי עם נערותיו.
13. רות רבה ד ט:

למי הנערה הזאת. ולא הוה חכים לה! אלא כיון שראה אותה נעימה ומעשיה נאים התחיל שואל עליה ... כל הנשים משחקות עם הקוצרים וזו מצנעת עצמה.
14. רות זוטא ב ז:

התחיל הנער מספר בשבחה ובצניעות שבה, הרי יש לה כמה ימים שהיא עמנו שלא נראית אפילו אחד מאצבעות ידיה ורגליה, כאשר כתוב למעלה, ואין אנו יודעין אם אַלְמַת היא אם דברנית, באותה שעה בדקה בועז אחריה.

15. רות זוטא ב ג :

בשעה שהיא יושבת לקצור עם הקוצרים, היתה הופכת פניה לצד אחר, ולא היתה ניראית אחת מאצבעותיה, שבשעה שהיתה רואה שיבולת בקומתה – עומדת ונוטלת, וכשהיתה רואה שיבולת מושלכת היתה יושבת ולוקטת אותו, כיון שראה בה בעז ג' מדות הללו, מיד שאל בעז לנערו, למי הנערה הזאת.

16. רות ב כב :

וְתֹאמַר נְעָמִי אֵל רֹת פִּלְתָּה טוֹב בְּתִי כִּי תִצְאִי עִם נְעָרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ בְךָ בְּשָׂדֵה אַחֵר

17. ד"ר יעל ציגלר :

ישנו הבדל בולט בין המדרשים המתארים את אופייה הצנוע של רות ובין התיאור של רות במגילה עצמה. הטקסט המקראי מצייר את רות כגרה טיפוסית, המנווטת בגמלוניות, אך בעקביות בסבך הדרכים של העולם היהודי. .. בתיאור זה, בעז ונעמי מדריכים שניהם את פעולותיה של רות בנחרצות אך בעדינות, והם אלו המאפשרים את כניסתה לבית-לחם.

בהצגתה של רות כאישה צנועה ואידיאלית מתעלמים המדרשים מהתהליך הטבעי שעובר הגר כאשר הוא מנסה לאמץ אוסף חדש של נורמות. אומנם, המטרה העליונה של אותם מדרשים היא לצייר דיוקן של רות המדגיש את צניעותה המופלגת.

18. רות ב כג :

וְתִדְבַק בְּנְעָרוֹת בְּעִז לְלֶקֶט עַד כְּלוֹת קְצִיר הַשְּׁעָרִים וּקְצִיר הַחֲסִים וְתֵשֵׁב אֶת חֲמוֹתֶיהָ.

19. ד"ר יעל ציגלר :

פרק זה סובב סביב הבעיה של השגת אוכל. השורשים המשמשים כמילות מפתח בפרק הם קצ"ר ולק"ט. שורשים אלו מופיעים שבע פעמים ועשר פעמים בהתאמה. חשובה מכך היא הדרך בה האוכל מושג, שכן דרך זו פותרת בעיות של שתי נשים, הכרוכות זו בזו. ראשית, היא פותרת את בעיותיה של נעמי, פטירתם של כל בני משפחתה של נעמי מותירה את נעמי עם שתי בעיות חריפות. הישרדות בטווח הקצר (אוכל) והישרדות בטווח הארוך (צאצאים). בטווח הקצר, השאלה נוגעת במזון; בלא בעל ובנים אין כמעט משען כלכלי. האם נעמי תשרוד? כיצד תגיע ידה לכדי אוכל שימנע ממנה מלגווע ברעב במהלך החורף? בעיה זו נפתרת במהלך הפרק כאשר רות מתעקשת לפלס דרכה לשדות, ובעז מציע לה מזון והגנה ואף פורש עליה את חסותו. בשלב זה השאלה של הישרדות בטווח הארוך נותרת ללא מענה.